

**Cooperatives,
persones que fem
empresa**

FOMENT DEL COOPERATIVISME I DE LA SEUA OCUPACIÓ EN L'ECONOMIA VALENCIANA

INTRODUCCIÓ

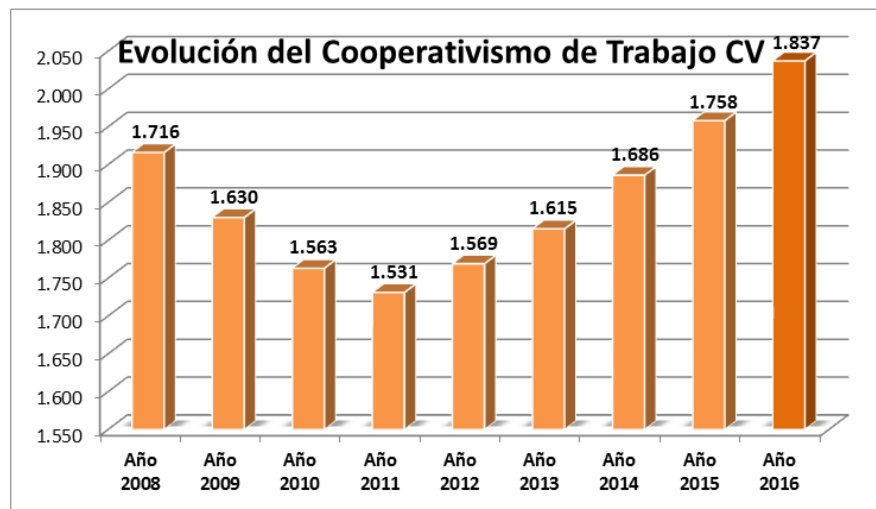
En les seues tres dècades d'existència, la Federació ha desenvolupat un treball ingent i s'ha convertit en una entitat consolidada i de prestigi dins del panorama socioeconòmic valencià i una peça clau en l'ecosistema emprenedor valencià. FEVECTA ha dut a terme una intensa tasca de foment i promoció del cooperativisme i des del seu servei d'atenció a emprenedors FEVECTA ha assessorat 4.822 grups, integrats per un total de 16.317 persones, per ajudar-los en la posada en marxa de les seues iniciatives empresarials sota la fórmula cooperativa de treball. Com a resultat, s'han ajudat a crear 657 empreses cooperatives de treball, que han generat 3.100 llocs de treball directes.

Són poques, són moltes? Bé, són les que són, però a partir d'ara ens hem de plantejar si som capaços d'augmentar el pes de les cooperatives dins de l'economia valenciana.

1. SITUACIÓ ACTUAL

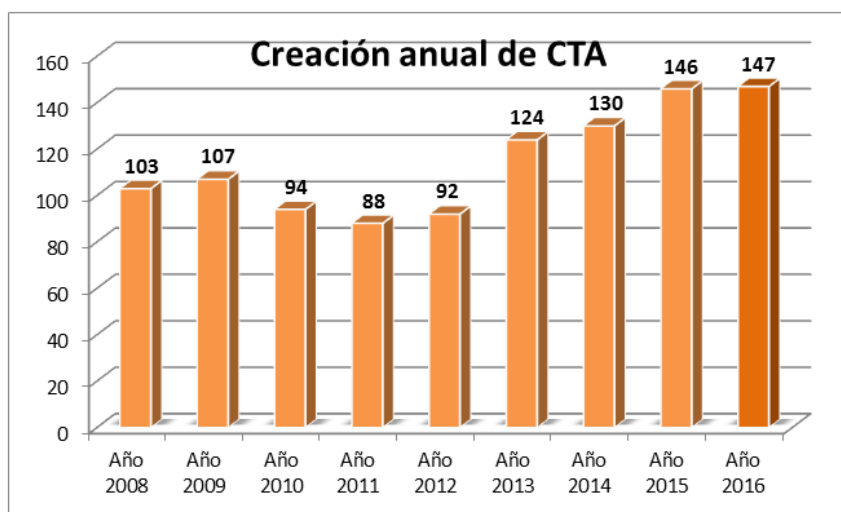
1.1 EL COOPERATIVISME VALENCIÀ DE TREBALL EN XIFRES

El 82% de les cooperatives de la Comunitat són de treball. El cooperativisme de treball associat configura un teixit socioeconòmic d'importància rellevant per al conjunt de la societat valenciana. De fet, la Comunitat Valenciana és la tercera comunitat autònoma de l'Estat espanyol amb més implantació d'aquest tipus d'empreses i també per nombre d'ocupacions. L'exercici 2016 va acabar amb un total de 1.837 cooperatives de treball a la Comunitat Castelló).

Les cooperatives de treball continuen creat ocupació:

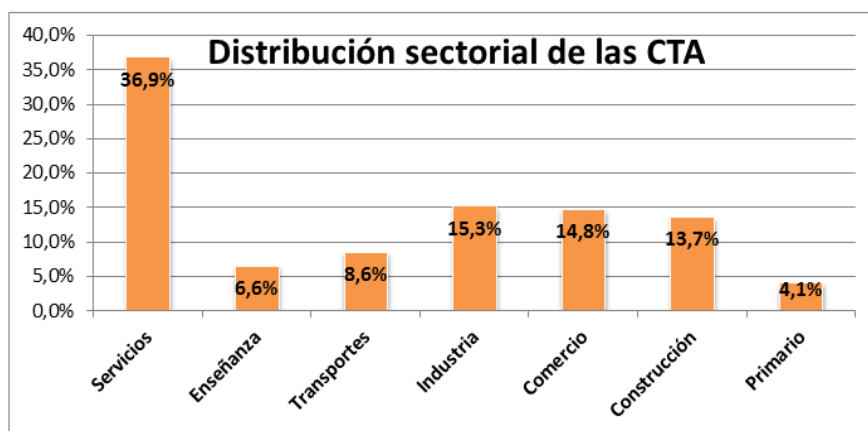
Les cooperatives de treball associat destaquen, entre altres aspectes, per la creació d'ocupació estable, ja que dels llocs de treball creats, un percentatge molt alt correspon a ocupacions fixes. En l'actualitat, 20.278 persones en tota la Comunitat són sòcies i / o treballadores d'alguna cooperativa de treball

Facturació del sector

Pel que fa al volum econòmic del sector, les cooperatives de treball associat van facturar l'últim exercici 814.734 milers d'euros.

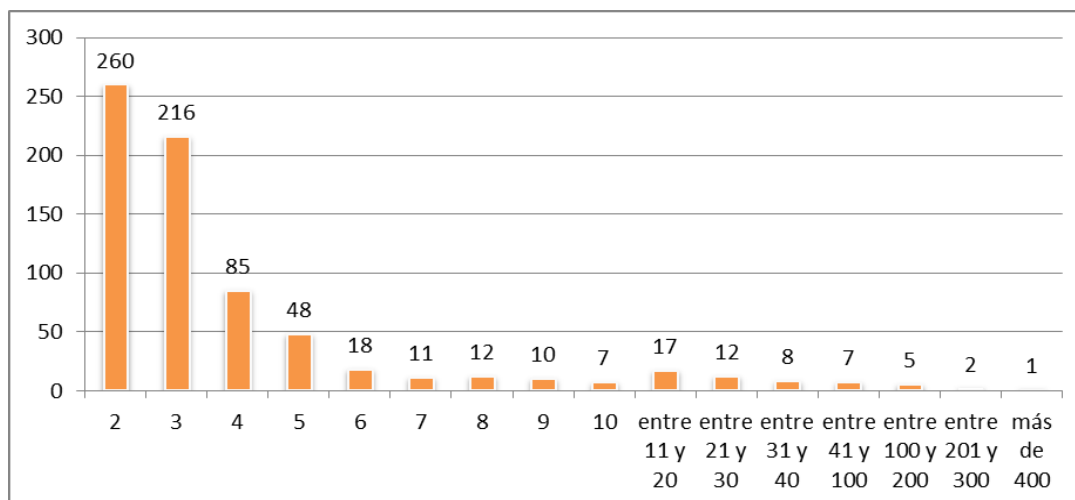
Distribució sectorial

Per sectors, el major nombre de cooperatives de treball associat es concentra actualment en el sector serveis amb un 52,1%. Dins d'aquest sector, destaca la creació de nous negocis cooperatius, sobretot, en àrees qualificades com a nous jaciments d'ocupació (serveis culturals, d'oci i temps lliure, desenvolupament rural, educació, serveis d'atenció a la persona, i relacionats amb el disseny i les TIC). El segueixen a prou distància les cooperatives del sector industrial, que han anat disminuint fins a un 15,3%, les del sector de la construcció que després de la crisi i la bombolla immobiliària s'ha estabilitzat en un 13,7%, els xicotets comerços segueixen creixent lentament fins al 14,8% i, finalment, les dedicades al sector primari amb un 4,1%.

La grandària

En els últims 15 anys la grandària mitjana de les cooperatives de treball ha anat decreixent. Mentre al 2001 el nombre mitjà de la plantilla d'una CTA era de 11 persones, ara és de 7 persones. En aquest decreixement ha tingut un clar impacte l'entrada en vigor, al gener de 2013, de la norma que reduïa a dos el nombre mínim de persones sòcies per crear una cooperativa de treball. De fet, en aquests últims anys, gairebé la meitat de les noves cooperatives que es creen a la Comunitat són d'aquest tipus. En la gràfica següent es mostra la distribució de les cooperatives segons la seua dimensió actual d'una mostra representativa de gairebé un 40% de cooperatives del sector.

**Cooperatives,
persones que fem
empresa**

1.2 EL FOMENT COOPERATIU DES DE FEVECTA

Des de fa molts anys, FEVECTA ha considerat el foment cooperatiu com un dels seus eixos prioritaris d'actuació. En puritat, la labor de foment del cooperativisme correspon als poders públics, vegem si no alguns preceptes legislatius al respecte:

— Art. 129.2 de la Constitució Espanyola

"Els poders públics promouran eficaçment les diverses formes de participació en l'empresa i fomentaran, mitjançant una legislació adequada, les societats cooperatives. També establiran els mitjans que faciliten l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció".

— Estatut d'Autonomia - Llei Orgànica 1/2006, de 10 d'abril:

Article 49

1. La Generalitat té competència exclusiva sobre les matèries següents:

21a Cooperatives, pòsits i mutualisme no integrat en el sistema de la Seguretat Social, respectant la legislació mercantil.

Article 80

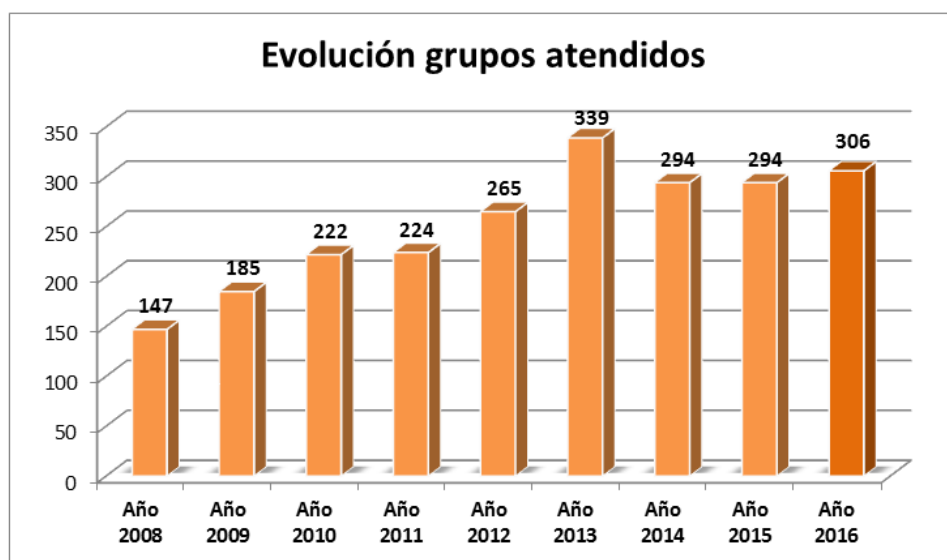
4. La Generalitat promourà formes de participació dels treballadors en la propietat dels mitjans de producció i fomentarà la participació en les empreses i la creació de societats cooperatives i altres figures jurídiques d'economia social.

— Llei de Cooperatives Valenciana

En cas d'empat, s'estarà al que preveu l'article 111.3 de la Llei 8/2003 de 24 de març de Cooperatives de la Comunitat Valenciana.

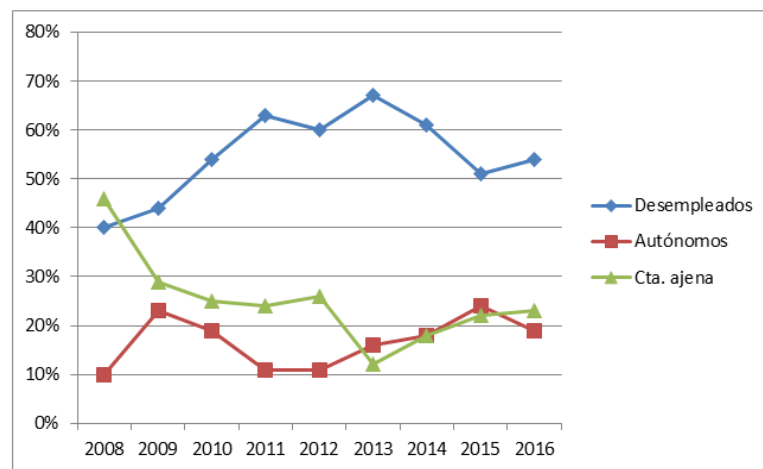
LES COOPERATIVES TINDRAN DRET PREFERENT, en els casos d'empat, en els concursos i subhastes en què participen, convocats per l'administració pública valenciana i ens que en depenen, per a la realització d'obres, serveis i subministraments.

Doncs bé, davant d'aquesta realitat legislativa, i pel fet que l'administració pública només s'ha limitat a fomentar el cooperativisme a través de les ordres d'ajudes a la creació de cooperatives, FEVECTA ha assumit des dels seus orígens la tasca de facilitar i ajudar a les persones emprenedores el camí a la creació de projectes viables i sostenibles sota la filosofia cooperativa. Vegem algunes xifres:

Perfil mitjà dels emprenedors atesos:

Dona (51%), amb estudis superiors (52%), en atur (56%) i d'entre 25 i 45 anys (72%).

A la pregunta de per què han decidit crear una cooperativa de treball, els emprenedors que han passat pel servei de FEVECTA responien el següent: Per esperit empenedor (51,3%), per regularitzar una situació irregular (11,7%), pel tancament de l'empresa en la qual treballen (6,1%), per altres motius (30,9%).

2. OPORTUNITATS PER AL FOMENT I DESENVOLUPAMENT COOPERATIU: PROPOSTES D'ACTUACIÓ

Fins aquí hem vist algunes xifres que reflecteixen la tasca del foment i creació de cooperatives, però la xifra més determinant és la que citarem a continuació i respon a la següent pregunta: Del total d'empreses que es creen quantes són cooperatives?

Bé, la resposta és que de les aproximadament 8.000 societats que es creen a la Comunitat Valenciana anualment unes 150 són cooperatives, el que representa un 2%. Això ens indica que les COOPERATIVES SEGUEIXEN SENT LES GRANS DESCONEGUDES del món empresarial.

Si volem transformar la societat i tindre una economia més cooperativa, hem d'augmentar el nivell de coneixement que es té sobre l'empresa cooperativa a la societat,

Cooperatives, persones que fem empresa

especialment entre les persones emprenedores que posaran en marxa el seu projecte empresarial.

El model d'empresa cooperativa té moltes virtuts i és capaç de donar resposta a les noves necessitats i problemes que té la societat, però segueix sent la gran desconeguda. Per aconseguir que es conega més el nostre model empresarial hem d'abordar d'una manera diferent les actuacions que hem estat desenvolupant en aquests 30 anys per al foment cooperatiu.

Cinc han de ser els eixos que informen aquesta nova estratègia de foment cooperatiu:

- Incrementar la nostra capacitat d'influència davant l'administració pública per al foment cooperatiu.
- Desenvolupar una estratègia de màrqueting digital per donar a conèixer el nostre model d'empreses cooperatives dins de l'ecosistema emprenedor.
- Potenciar la sostenibilitat dels nostres projectes cooperatius a través de la intercooperació.
- Treballar en el llarg termini a través de l'educació reglada i no reglada per fomentar el cooperativisme.
- Potenciar l'experiència de la cooperativa d'emprenedors BETACOOOP.

2.1. ACTUACIONS DAVANT L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Independentment dels partits que estiguen al capdavant de la Generalitat Valenciana, un problema recurrent ha estat el Registre de Cooperatives, que sembla més un òrgan per a desincentivar la creació de cooperatives que per ajudar a crear-les.

Els problemes de coordinació i de funcionament vénen sent recurrents. Mai acaben de solucionar-se siga el que siga el partit en el govern. Per això:

Cooperatives, persones que fem empresa

- Necessitem continuar avançant en la digitalització del Registre de Cooperatives perquè les cooperatives també puguin gaudir dels avantatges d'una administració *on line* de veritat.
- Necessitem l'aprovació del Reglament del Registre i una coordinació efectiva entre els diferents registres territorials existents a la nostra Comunitat per aconseguir la seguretat jurídica efectiva que les nostres empreses necessiten per al seu bon funcionament.
- Necessitem que la convocatòria de l'ordre d'ajudes per al sector es publiqui en els primers mesos de l'any per fer possible que les nostres empreses facen una adequada planificació de les seues inversions, incorporacions de nous socis, etc.
- Necessitem un compromís real de dotar amb més mitjans al registre de cooperatives.
- Necessitem menys burocràcia administrativa i més professionalitat en els registres de cooperatives. S'estudiarà com traslladar el model de constitució de cooperatives de treball en 24 h de Castella La Manxa.
- Necessitem una direcció general més operativa.
- Necessitem una Conselleria que realment es cregi el cooperativisme i dote amb recursos de veritat la política de foment del sector.
- Necessitem una Confederació forta per poder reivindicar amb més força davant l'administració.

En fi, des de FEVECTA hem de treballar per aconseguir que totes aquestes necessitats es convertisquen en una realitat per la qual cosa haurem d'implementar estratègies per aconseguir-ho.

2.2. L'ESTRATÈGIA DIGITAL DE FEVECTA

Hui dia Internet ens permet arribar a una gran quantitat de persones amb relativament pocs recursos. Des de FEVECTA hem de treballar en una nova estratègia de màrqueting digital que amb pocs recursos ens permeti donar a conèixer a una gran majoria els avantatges que aporta la fórmula cooperativa i el cooperativisme per donar solució a les

Cooperatives, persones que fem empresa

noves i velles necessitats que té la societat, especialment és aquests moments de canvis i incerteses.

CANALS DE CAPTACIÓ DE PERSONES EMPRENEDORES

2. WEB FEVECTA	25%
4. ALTRA COOPERATIVA	15%
1. ADL, AJUNTAMENT O MANCOMINITAT	14%
16. ALTRES ACCIONS DE FEVECTA (CURSOS, JORNADES...)	10%
5. CAMBRA DE COMERÇ	7%
11. ASSESORIA O BUFETTE	7%
14. ALTRES ADMINISTRACIONS	5%
7. XARXES SOCIALS (FACEBOOK, TWITTER...)	3%
3. REGISTRE DE COOPERATIVES	3%
8. PREMSA, RÀDIO, TV,...	3%
15. ASSOCIACIONS I ONG 'S	2%
13. SINDICATS	1%
12. CEEI	1%
6. OFICINA D'OCUPACIÓ (SERVEF)	1%
10. ESCOLES TALLER / CASES D'OFICI	0%
TOTAL	100%

Com podem observar en el quadre anterior hem d'aprofundir en l'estratègia de màrqueting digital, així com explotar altres fonts per a la captació de persones interessades en la creació de cooperatives. Un bon màrqueting digital ens permetrà arribar a:

- Les persones i grups d'emprenedors que estan pensant en emprendre una aventura empresarial, ja siga per necessitat o per esperit emprenedor.
- Els assessors com a col·lectiu que amb una importància clau a l'hora d'aconsellar als seus clients que vagen a crear una empresa sobre la fórmula jurídica a adoptar per al seu negoci.

Cooperatives, persones que fem empresa

- La resta de prescriptors (ADL, Cambres de comerç, sindicats, etc.) per augmentar el % de creació d'empreses cooperatives.
- Els treballadors autònoms, per donar a conèixer els avantatges d'agrupar.
- Els sindicats i patronals a l'hora de facilitar la successió, reconversió i recuperació d'empreses en empreses cooperatives.
- Les administracions públiques per donar a conèixer un nou model de prestació de serveis públics a través de cooperatives.
- Els moviments socials, col·laboratius, veïnals, etc.
- Els col·lectius que estan buscant solucions d'habitatge i les poden trobar a través dels nous models cooperatius d'habitatges de cessió d'ús.

Per establir una bona estratègia de màrqueting digital cal focalitzar millor les necessitats que satisfem en els nostres possibles consumidors que el mateix producte de la fórmula cooperativa. No es tracta de mirar-nos el melic i dir lo bona que és la cooperativa.

Després, hem de crear tants missatges com públics objectius als quals ens dirigim. No hem de confondre un pla de màrqueting digital amb un llistat d'accions a internet. En aquest sentit, hem de preparar tota l'estructura tècnica de FEVECTA per fer un màrqueting digital efectiu. Hi ha molt desconeixement i cal formació de qualitat en estratègia de màrqueting per al personal de FEVECTA.

Un bon pla de màrqueting digital ha de tenir indicadors per mesurar els seus resultats i poder corregir ràpidament les desviacions. Mesurant aconseguirem millors resultats a un menor cost. Hem de fer màrqueting centrat en estratègia i no en les eines. Les eines van i vénen, com els diners, però l'estratègia perdura en el temps o es pivota sobre ella.

Apuntem alguns dels productes i eines que hem de desenvolupar i potenciar per aconseguir un bon màrqueting digital:

— Paquetització del coneixement de FEVECTA per augmentar la productivitat, satisfacció dels nostres clients:

- a. Creació d'infoproductes

Cooperatives, persones que fem empresa

-
- i. Manuals
 - ii. Guies
 - iii. Tutorials
 - iv. Podcasts
 - v. Video cursos
 - b. Creació de embuts de venda
 - c. Desenvolupament i millora del BLOG FEVECTA
 - d. Desenvolupament i potenciació de les xarxes socials
 - i. Facebook
 - ii. Facebook Ads
 - iii. Youtube
 - iv. Instagram
 - v. Linkedin
 - vi. Twitter
 - e. Automatització i creació d'autorresponders.
 - f. Desenvolupament i utilització de Webinars como a estratègia de formació-difusió.

2.3. FOMENT DE LA INTERCOOPERACIÓ

La intercooperació és un dels set principis de les cooperatives, però possiblement siga un dels que més costa dur a la pràctica i probablement el principi que pot donar una major sostenibilitat als projectes cooperatius, així com potenciar la imatge i marca del cooperativisme (possiblement el fenomen cooperatiu més conegut a nivell mundial és l'experiència intercooperativa de MONDRAGÓN).

6è Principi: Cooperació entre cooperatives

Cooperatives, persones que fem empresa

"Les cooperatives serveixen a les persones sòcies el més eficaçment possible i enforteixen el moviment cooperatiu treballant conjuntament mitjançant estructures locals, nacionals, regionals i internacionals".

En l'actualitat, la participació de qualsevol empresa en el mercat depèn de la seua capacitat per establir consorcis, associacions, aliances estratègiques, col·laboracions, etc. Les cooperatives sempre s'han considerat a si mateixes una xarxa, una comunitat, i sempre han considerat com essencial l'existència de cooperació entre cooperatives.

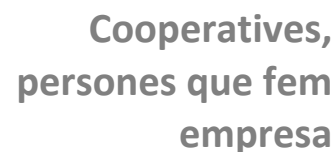
Fins a quin punt es dona la intercooperació entre les cooperatives?

En el cooperativisme agrari trobem bons exemples d'intercooperació des dels orígens mateixos del moviment. Experiències que han cristal·litzat en estructures enormement competitives dins i fora de les nostres fronteres.

En el cooperativisme de treball podem afirmar que la intercooperació és un "bé escàs" i tot just comptem amb experiències intercooperatives, siguen formals o informals. A nivell de l'Estat espanyol tenim l'exemple del buc insígnia de Mondragón Corporació Cooperativa, que ha fet del principi d'intercooperació seu model bàsic d'existència. No obstant això, el context valencià no és com per a sentir-nos molt orgullosos en aquest àmbit.

Un exemple que dona suport a açò que comentem és que actualment a penes hi ha cooperatives de 2n grau o xarxes de cooperació estables al si del Cooperativisme de Treball Associat, a excepció d'experiències puntuals com la d'Akoe Educació, en educació, i la de Caixa Popular, cooperativa de crèdit que té cooperativitzat el treball. Tots dos casos s'han establert com a models d'intercooperació d'èxit en els seus respectius àmbits.

Intercooperar no és fàcil, per això institucions representatives com FEVECTA i l'administració han d'afavorir els processos de cooperació empresarial com l'eix fonamental que guie el moviment cooperatiu. No queda una altra, o creem estructures estables de cooperació, formals o informals, o el cooperativisme serà una forma residual dins el món empresarial.

Cooperatives, persones que fem empresa

La mida sí importa, què pot fer FEVECTA?

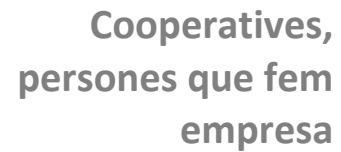
El cooperativisme de treball associat valencià està format per xicotetes i algunes mitjanes empreses i, dins de les xicotetes parlaríem de micropimes. El 85% són cooperatives de menys de 10 persones en plantilla. Aquest fet representa una clara debilitat del cooperativisme de treball, ja que per avançar en matèria de productivitat el moviment cooperatiu de treball necessita comptar amb una proporció cada vegada més gran d'empreses eficients.

La major grandària empresarial de les empreses del nostre entorn europeu es deu, d'alguna manera, al resultat d'un procés de selecció natural pel qual les empreses més productives i competitives sobreviuen i s'han fet més grans. Això els ha permès emprar més treballadors/es formats i tindre més capital tecnològic i productiu per cada persona treballadora, així com gaudir d'un millor accés al finançament extern i major facilitat per a la internacionalització.

FEVECTA assumeix el principi d'intercooperació de la següent manera: "Les empreses de Treball Associat afiliades a FEVECTA manifestem la necessitat de l'establiment de relacions intercooperatives solidàries i democràtiques".

En aquest sentit, des de FEVECTA treballarem en els propers anys en potenciar:

- El desenvolupament econòmic de les cooperatives mitjançant acords de col·laboració empresarial.
- La potenciació d'estructures associatives fortes que faculden al moviment cooperatiu com a interlocutor en les diferents esferes de decisió.
- Aprofitar les sinergies entre les empreses. Aquesta optimització de sinergies empresarials, a més d'evitar la duplicació de recursos i esforços, permet que cada cooperativa concentre els seus esforços en les activitats que realment domina, el que afavoreix una major eficàcia, permetent una millor distribució de recursos entre els socis.
- La cooperació pot ser la clau d'accés a la internacionalització i a nous mercats, sobretot quan es desconeix la cultura empresarial del país on volem actuar. Treballarem per afavorir la internacionalització de l'empresa cooperativa.

- ## 2.4 EL FOMENT DEL COOPERATIVISME A LLARG TERMINI: L'EDUCACIÓ REGLADA I NO REGLADA

Educació Obligatoria (primària i secundària)

Les cooperatives Escolars, a més d'apropar als alumnes una fórmula jurídica empresarial que queda moltes vegades fora del currículum, ajuden a plantejar una metodologia dinàmica activa i participativa a l'aula. A més, el treball mitjançant un projecte empresarial cooperatiu implica treballar totes les competències clau del sistema educatiu d'una manera aplicada, potenciant la capacitat emprenedora de l'alumnat i la seua actitud proactiva davant la vida.

Cooperatives, persones que fem empresa

Per a això, FEVECTA i la UCEV treballaran en els propers anys en el desenvolupament de materials per a aquesta etapa educativa, tant per al professorat com per a l'alumnat. Materials que aniran en la línia de

- Aprendre a emprendre en un context educatiu
- Què és una cooperativa escolar i la seua finalitat
- Per què una cooperativa escolar
- Exemples i bones pràctiques de cooperatives escolars
- Treballar les competències emprenedores
- Història i principis cooperatius
- Constitució i funcionament de cooperatives escolars

En les etapes de Batxiller, cicles formatius i Universitat

Desenvoluparem materials específics com manuals i vídeo tutorials que expliquen de forma amena i clara com la cooperativa pot ajudar els alumnes en la seua inserció en el món laboral.

Sobretot, en les xerrades en universitats i en aquelles que es plantegen per part de les Agències de Desenvolupament Local, s'abordaran els avantatges i especificitats de l'empresa cooperativa en el marc dels diferents tipus de formes d'empresa existents, per aconseguir atraure el major nombre possible de públic i per incidir en els factors diferencials del cooperativisme.

Es desenvoluparà una estratègia d'impartició de xerrades i cursos, on es comptarà amb voluntariat cooperatiu de persones d'àmplia experiència en el món cooperatiu que ja estiguen jubilades.

En la formació No Reglada

Es treballarà una estratègia amb la Direcció General competent en Economia Social i amb el SERVEF, per establir una formació transversal i obligatòria per als cursos de formació ocupacional i escoles taller on hi haja un mòdul obligatori d'autoocupació cooperativa.

**Cooperatives,
persones que fem
empresa**

2.5. POTENCIACIÓ I GENERALITZACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA DE LA COOPERATIVA D'EMPRENEDORS BETACOOOP

Durant dècades, el cooperativisme de treball ha demostrat el seu potencial per contribuir àmpliament al desenvolupament econòmic local, creant ocupació estable i de qualitat. A més, les cooperatives de l'àmbit local han generat ocupació i creixement econòmic prestant habitualment serveis que contribueixen fortament a millorar la qualitat de vida de les persones del municipi, com ara: serveis en l'àmbit de l'atenció a les persones, la cultura, l'oci saludable, la protecció i conservació dels recursos naturals, la integració social i laboral de les persones més desfavorides, l'educació i els serveis a la família i a la infància, etc.

Moltes persones tenen idees de negoci sòlides i àmpliament desenvolupades per posar en marxa cooperatives de treball en els seus pobles i ciutats, però no acaben d'animar-se a constituir-se com a cooperativa per les incerteses i la despesa que comporta iniciar una aventura empresarial de resultats incerts.

En particular, aquelles persones que emprenen projectes en grup i opten per una empresa en forma societària, com és la cooperativa, s'enfronten a les despeses derivades de la constitució d'una nova entitat jurídica, el seu manteniment (comptabilitat, gestió d'obligacions fiscals, laborals, mercantils, etc.) i, en el cas que el projecte no prospere, la seua dissolució.

En l'ecosistema emprenedor de la Comunitat Valenciana hi ha nombroses entitats públiques i privades que ofereixen formació i assessorament per tal de minimitzar els riscos inherents a la constitució d'una empresa, no obstant això cap d'elles dona als emprenedors l'oportunitat de viure una experiència real d'emprenedoria cooperativa en un entorn protegit i sense necessitat de constituir l'empresa de manera immediata.

BETACOOOP ha nascut com un espai de convivència en què persones amb un projecte d'empresa cooperativa avançat tenen l'oportunitat d'experimentar, durant un període de temps determinat, la viabilitat de les seues idees operant directament al mercat, sense la necessitat de constituir la seua empresa fins validar el seu projecte en una situació real.

Cooperatives, persones que fem empresa

Actualment, BETACOOOP és una iniciativa impulsada per FEVECTA i dirigida a emprenedors que vulguen posar en marxa un projecte d'empresa cooperativa a la ciutat de Castelló, que permet començar l'activitat en el mercat sense necessitat de constituir formalment encara la cooperativa, amb un marc legal per buscar clients, facturar, comprar, etc., sent acompanyats per un equip de professionals.

D'aquesta manera, els emprenedors poden comprovar de forma real si el seu projecte funciona i de quina forma pot ser viable, però assumint menor risc. Tot això permet als emprenedors:

- Contrastar el model de negoci en el mercat per fer-lo més consistent abans de la posada en marxa de l'empresa.
- Llançar la idea amb menor risc i similar o menor cost.
- Viure una experiència d'aprenentatge d'emprenedoria.
- Viure una experiència com a cooperativista al si d'una cooperativa de consum/serveis
- Coneixement previ de les persones amb les quals es pretén muntar una empresa.

Actualment estem en fase d'acabar de testar aquest nou model d'emprenedoria cooperativa. La idea és modelitzar i generalitzar el model per crear tantes cooperatives d'emprenedors com a interès tinguen els ajuntaments de la Comunitat Valenciana per apostar d'una manera clara i decidida per una forma diferent d'afavorir l'emprenedoria a la seua localitat i, així mateix, testar l'experiència com a plataforma impulsora i germen de futures relacions d'intercooperació entre els grups que van passant per la cooperativa d'emprenedors.